

Архипенко С.В.,

к.е.н., доцент,

завідувач кафедри обліку, аудиту та фінансів,
ОКВНЗ «Інститут підприємництва «Стратегія»

РЕГІОНАЛЬНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІВНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ОБЛАСТІ

Анотація. У статті проведено ранжування територій Дніпропетровщини за інтегральним індексом розвитку, на підставі чого визначено необхідність коригування територіальних диспропорцій розвитку за допомогою залучення інвестицій. Обґрунтовано необхідність проведення регіональної інвестиційної політики органами місцевої влади з метою перерозподілу надходжень інвестицій за територіальною ознакою. Запропоновано механізм залучення додаткових інвестицій до територій-аутсайдерів за допомогою ресурсів міст-лідерів через інструменти такої політики.

Ключові слова: інтегральний індекс розвитку, диференціація, ранжування, інвестування, регіональна інвестиційна політика, території-донори, території-реципієнти.

Постановка проблеми. Економіка регіону визначається не тільки видами діяльності та галузями промисловості, а й територіальною структурою (рівень районів та міст області), тобто від того, наскільки розвинутими є соціально-економічні системи районів та міст області, залежить і тенденція розвитку регіону в цілому. Оскільки соціально-економічний стан структурних одиниць області визначається наявністю та ступенем розвитку тих чи інших видів діяльності, то можна говорити про наявність циклічності і в розвитку таких міст та районів. У такому разі виникає необхідність регулювання або коригування таких тенденцій і на територіальному рівні. А одним із важелів регулювання економічних циклів є залучення інвестицій. Оскільки інвестори спрямовують кошти в регіон, керуючись ступенем віддачі від них, а не внутрішніми потребами територій області, то було б доцільним надати органам місцевого самоврядування важелі щодо можливостей перерозподілу надходжень інвестицій за територіальною ознакою [1, с. 164].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні проблеми вивчення механізмів стабілізації та ринкової адаптації функціонування економічних систем на макrorівні досить ґрунтовно окреслені в роботах Д. Бабича [2, с. 142–213], а деякі регіональні аспекти управління циклами розкриває В. Чужиков [3, с. 33]. Хоча в роботах останнього регіональні цикли представлені у світовому масштабі як об'єднання країн (ЄС, СНД тощо), але теоретичні напрацювання представляють інтерес також із точки зору українських реалій. Проте треба визначитись із поняттям регіональної політики, у рамках якої буде здійснюватись таке регулювання. Зокрема, М. Соколов, вивчаючи проблеми управління регіоном, пропонує розглядати його з двох сторін: «як об'єкт державного управління та з урахуванням економічної самостійності – як суб'єкт самоуправління. Регіон в особі вищих органів влади є суб'єктом і об'єктом державного управління та одночасно – це система, що самоуправ-

ляється» [4, с. 344]. За словами вченого, органи державної влади діють на регіон «зверху», оскільки вони разом функціонують в одному законодавчому середовищі, водночас регіон складається з елементів, які визначають його власну життєдіяльність, на рівні забезпечення якої він і виступає як суб'єкт самоуправління [4, с. 344]. Тобто за рівнем органів державної влади, які здійснюють регулювання, розрізняють державну регіональну політику (вищі органи державної влади) та регіональну економічну політику (органи місцевого самоврядування). Так, М. Долішній, Ю. Стадницький, А. Загородній зазначають, що «регіональна політика передбачає впровадження ефективно діючої системи влади й управління як на місцях, так і в центрі. Одним із завдань розробки державної регіональної політики є визначення перспектив розвитку кожного регіону, його цільової функції з загальнодержавних позицій» [5, с. 116].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зазначені науковці розглядають або вирівнювання економічної макросистеми відносно того економічного циклу, в якому вона перебуває [2; 3], або регіональну економічну політику як окремий об'єкт [4; 5]. Невивченими залишаються можливості регіональної інвестиційної політики як частини загальної політики регіону, інструменту залучення додаткових коштів регіональною владою та вирівнювання територій.

Мета статті полягає в обґрунтуванні необхідності проведення регіональної інвестиційної політики органами місцевої влади з метою перерозподілу надходжень інвестицій за територіальною ознакою та запропонувати механізм залучення додаткових інвестицій через інструменти такої політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наскільки доцільним є проведення політики регулювання циклічних тенденцій на територіальному рівні через інвестиційну складову, можна пересвідчитись, вивчивши територіальну структуру Дніпропетровської області на предмет еластичності до циклічних коливань її окремих адміністративних одиниць – районів та великих міст обласного значення. Для виявлення циклічних проявів у розвитку окремих територій області застосуємо інтегрально-індексний підхід, який є найбільш вживаним через його зручність, адже основним завданням цього методу є доведення різномірних показників до порівняльності. Провівши огляд економічної літератури з вивчення методик проведення подібного аналізу, доходимо до висновку, що для подальшого дослідження найбільш прийнятними є підхід Ю. Орловської (метод зведених (інтегральних) індексів) [1, с. 69]. Він є зручним для порівняння показників, виражених у різних одиницях виміру, а також на основі таких індексів можна проводити групування господарства регіону за різними ознаками з метою подальшого прийняття управлінських рішень. Даний метод передбачає розрахунок інтегрального індексу як суми індиві-

дуальних індексів, зважених на кількість досліджуваних показників.

$$I_{ij} = \frac{S_{ij}}{\bar{S}_j} \quad i = 1 - n, \quad j = 1 - m, \quad (1)$$

де I_{ij} – одиничний індекс сталого розвитку i -го району, визначений за j -м показником;

S_{ij} – значення j -го показника для i -го району;

\bar{S}_j – середнє значення j -го показника за всіма районами.

Інтегральний показник сталого розвитку району:

$$I_i = \frac{\sum_{j=1}^m k_j \times I_{ij}}{m}, \quad (2)$$

де k_j – коефіцієнт вагомості, невід’ємна величина, визначається експертно.

На підставі розрахованих індексів проводиться ранжування територій області за групами. Райони розбиваються на групи,

попередньо визначається при цьому розмір інтервалу для рівномірності розподілу по групах:

$$l = \frac{(I_{max} - 1) + (1 - I_{min})}{r}, \quad (3)$$

де l – розмір інтервалу;

I_{max} та I_{min} – відповідно, максимальне та мінімальне значення середньорічного інтегрального індексу;

r – кількість груп.

Стосовно показників для аналізу розвитку регіону, то даний підхід пропонує параметри, які характеризують міжрегіональний (у рамках областей України) або внутрішньорегіональний (у рамках районів області) аспекти. Із цією метою розрахуємо індивідуальні індекси розвитку для 22 районів Дніпропетровщини та 13 міст обласного значення та знайдемо їх середнє значення. Динаміка індивідуальних індексів дасть змогу виявити характер тенденції, притаманної розвитку територій, а за роз-

Таблиця 1

Інтегральна оцінка ступеня рівномірності розвитку районів та міст Дніпропетровської області

	Інтегральний індекс розвитку районів області										Інтег. інд. сер.
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2013	2014	
Апостолівський	0,68	0,94	0,83	0,93	0,95	0,95	1,01	1,06	0,80	0,60	0,87
Васильківський	0,47	0,71	0,62	0,53	0,57	0,58	0,65	0,61	0,56	0,42	0,57
Верхньодніпровський	0,52	0,71	0,81	0,73	0,67	0,68	0,69	0,67	0,64	0,51	0,66
Дніпропетровський	0,59	0,77	0,79	0,92	0,81	0,77	0,75	0,74	0,69	0,54	0,74
Криворізький	0,32	0,41	0,46	0,49	0,39	0,38	0,36	0,39	0,41	0,39	0,40
Криничанський	0,60	0,91	0,97	0,94	1,05	1,07	1,10	1,17	0,81	0,66	0,93
Магдалинівський	0,40	0,39	0,39	0,44	0,43	0,51	0,51	0,49	0,48	0,47	0,45
Межівський	0,34	0,49	0,51	0,60	0,71	0,73	0,92	0,81	0,60	0,54	0,63
Нікопольський	0,39	0,49	0,54	0,51	0,49	0,56	0,61	0,53	0,52	0,56	0,52
Новомосковський	0,36	0,42	0,48	0,49	0,38	0,39	0,46	0,63	0,60	0,62	0,48
Павлоградський	0,38	0,48	0,58	0,69	0,70	0,82	0,76	0,75	0,79	0,73	0,67
Петрівський	0,56	0,89	0,86	0,74	0,78	0,82	0,84	0,76	0,75	0,63	0,76
Петропавлівський	0,50	0,67	0,72	0,82	0,84	0,88	0,99	1,13	0,95	1,01	0,85
Покровський	0,53	0,76	0,91	1,09	1,16	1,42	1,51	1,40	0,90	0,75	1,04
Пятихатський	0,50	0,75	0,92	0,89	0,75	0,39	0,44	0,48	0,51	0,48	0,61
Синельниківський	0,26	0,29	0,31	0,30	0,26	0,29	0,28	0,29	0,31	0,32	0,29
Солонянський	0,38	0,52	0,59	0,52	0,52	0,47	0,56	0,50	0,63	0,45	0,51
Софіївський	0,48	0,70	0,69	0,75	0,77	0,63	0,65	0,61	0,55	0,36	0,62
Томаківський	0,44	0,64	0,60	0,55	0,56	0,56	0,69	0,61	0,53	0,48	0,57
Царичанський	0,31	0,42	0,53	0,59	0,69	0,76	0,68	0,69	0,63	0,43	0,57
Широківський	0,36	0,48	0,55	0,57	0,52	0,57	0,67	0,74	0,65	0,65	0,58
Юр'ївський	0,44	0,60	0,69	0,87	0,90	0,95	1,16	1,19	1,01	0,77	0,86
Дніпропетровськ	6,60	6,34	6,55	5,36	7,29	7,19	7,29	7,30	7,16	6,68	6,77
Вільногірськ	0,71	0,90	0,76	0,67	0,59	0,61	0,50	0,44	0,45	0,61	0,63
Дніпродзержинськ	1,17	1,30	1,17	1,34	1,12	1,14	1,17	1,19	1,17	0,95	1,17
Жовті Води	0,72	1,01	0,94	0,96	0,84	0,82	0,77	0,76	0,68	0,89	0,84
Кривий Ріг	3,67	3,67	3,40	3,51	2,75	2,84	2,74	2,77	2,89	3,09	3,13
Марганець	0,67	0,85	0,73	0,65	0,69	0,58	0,62	0,57	0,55	0,58	0,65
Нікополь	0,67	0,80	0,81	0,84	0,66	0,71	0,68	0,73	0,73	1,06	0,77
Новомосковськ	0,51	0,58	0,55	0,55	0,43	0,41	0,43	0,46	0,64	0,63	0,52
Орджонікідзе	0,61	0,70	0,69	0,65	0,64	0,51	0,55	0,57	0,59	0,80	0,63
Павлоград	0,66	0,82	0,77	0,81	0,69	0,69	0,69	0,64	0,66	0,60	0,70
Першотравенськ	0,37	0,40	0,37	0,32	0,31	0,35	0,34	0,27	0,26	0,26	0,33
Синельникове	0,55	0,68	0,65	0,55	0,53	0,54	0,47	0,51	0,49	0,43	0,54
Тернівка	0,60	0,72	0,64	0,53	0,53	0,53	0,51	0,51	0,50	0,51	0,56

Примітка. Більш детально сутність даного підходу та механізм розрахунку інтегральних індексів наведено у праці [1].

міром середнього значення інтегрального індексу можна провести їх ранжування за ступенем розвитку.

Індивідуальні індекси розраховуємо на підставі таких показників соціально-економічного розвитку, використавши статистичну інформацію щодо показників розвитку територій Дніпропетровщини: випуск товарів і послуг, інвестиції в основний капітал, фінансовий результат, середньомісячна заробітна плата, попит на робочу силу. На основі обраних показників розраховуємо індекси по кожній із територій області (вибірка охоплює період 2006–2014 рр. по кожному з наведених показників). Назвемо їх індивідуальні індекси розвитку територій (виводяться як середні значення по формулі (1) в розрізі окремого показника по окремій території області). На їх підставі визначимо інтегральні індекси розвитку по кожній території Дніпропетровщини за кожен рік протягом всього періоду дослідження за формулою (2) з метою відстеження динаміки такого індексу для визначення проявів циклічності, а також середньорічний інтегральний індекс. Такий підхід до визначення асиметрії розвитку територій Дніпропетровської області дав змогу отримати такі результати (табл. 1).

За даними табл. 1 видно, що територіальна структура області є незбалансованою, про що свідчить велика різниця у значеннях індивідуальних індексів її адміністративних одиниць.

Так, різниця між показниками обласного центру (максимальне значення 6,77) та Синельниківського району (мінімальне значення 0,29) становить 6,48, що говорить про дуже значний відрив між ними за ступенем соціально-економічного розвитку. Така ситуація спостерігається і під час порівняння великих індустріальних міст із розвиненою промисловістю та відповідною соціальною інфраструктурою – Кривого Рогу та Дніпродзержинська – відносно решти територій. Решта міст мають більш плавний характер розвитку, їх тенденції коливаються за позначкою 1,00 та тісно розташовані одна біля одної, що свідчить про приблизно однаковий (достатньо низький) ступінь розвитку. Такі міста з низькими показниками індивідуального індексу розвитку об'єднує наявність одного чи декількох містоутворюючих підприємств (переважно добувної галузі), які потребують значної реорганізації та перебудови з урахуванням вимог часу, а значить, суттєвих інвестицій. Тобто питання про диверсифікацію господарства в контексті територій області постає досить гостро. Про це свідчать і результати ранжування територій Дніпропетровщини за інтегральним індексом розвитку (проведено за формулою (3)).

Такі результати говорять про необхідність проведення заходів щодо зміни структури господарства регіону, адже близько половини (48,5%) його території – 17 із 35-ти адміністративних утворень – мають низький ступінь соціально-економічного розвитку, знаходячись у категоріях аутсайдерів (7 позицій) та слабкорозвинутих (11 позицій). Слід зазначити, що до категорії лідерів потрапили лише великі індустріальні гіганти: Дніпропетровськ, Кривий Ріг та Дніпродзержинськ. До середньорозвинутих територій із числа великих міст потрапили лише Жовті Води та Нікополь, а переважна більшість міст обласного значення увійшла до категорії слабкорозвинутих, аутсайдерами є Новомосковськ та Першотравенськ. Такі результати говорять про те, що навіть містоутворюючі підприємства (а це переважно промисловість), розташовані на цих територіях, потребують значної реорганізації, не кажучи вже про розвиток інших видів діяльності.

Із табл. 2 можна виявити таку тенденцію: ті райони, які є прилеглими до великих індустріальних міст або які їх обслуговують, мають інтегральні індекси розвитку набагато нижчі, ніж у районів із класично сільськогосподарською спеціалізацією. Наприклад, Кривий Ріг є одним із лідерів регіону, а Криворізький район, який його обслуговує, за рівнем розвитку належить до аутсайдерів. На нашу думку, така тенденція склалась тому, що у подібних районів немає стимулів до розвитку власного господарства: вони є переважно сільськогосподарськими, а районний центр забезпечує їх робочими місцями, інфраструктурою тощо. Райони, які віддалені від великих міст, самостійно змушені розбудовувати власну соціально-економічну систему, а тому є більш активними щодо розвитку різних видів діяльності і є в цьому плані більш диверсифікованими. Це не стосується Дніпропетровського району, який за нашою класифікацією належить до середньорозвинутих територій. Це можна пояснити перевагами розташування поблизу обласного центру, де

Таблиця 2

Структуризація районів та міст Дніпропетровської області за рівнем інтегрального індексу розвитку

Класифікаційна група	Райони та міста області		
	Місце в групі	Назва району чи міста	Значення
Лідери $\bar{I}_{сер}$ більше 0,95	1	Дніпропетровськ	6,77
	2	Кривий Ріг	3,13
	3	Дніпродзержинськ	1,17
	4	Покровський район	1,04
Середньорозвинуті $\bar{I}_{сер}$ [0,74;0,95]	1	Криничанський район	0,93
	2	Апостолівський район	0,87
	3	Юр'ївський район	0,86
	4	Петропавлівський район	0,85
	5	Жовті Води	0,84
	6	Нікополь	0,77
	7	Петриківський район	0,76
	8	Дніпропетровський район	0,74
Слабкорозвинуті $\bar{I}_{сер}$ [0,53;0,73]	1	Павлоград	0,7
	2	Павлоградський район	0,67
	3	Верхньодніпровський район	0,66
	4	Марганець	0,65
	5	Вільногірськ, Межівський район, Орджонікідзе	0,63
	6	Софіївський район	0,62
	7	П'ятихатський район	0,61
	8	Широківський район	0,58
	9	Томаківський, Царичанський, Васильківський райони	0,57
	10	Тернівка	0,56
	11	Синельникове	0,54
Аутсайтери $\bar{I}_{сер}$ [0,29;0,52]	1	Новомосковськ	0,52
	2	Солонянський район	0,51
	3	Новомосковський район	0,48
	4	Магдалинівський район	0,45
	5	Криворізький район	0,4
	6	Першотравенськ	0,33
	7	Синельниківський район	0,29

фінансово-інвестиційний потенціал значно більший, що сприяє більш швидкому залученню додаткових коштів у сільське господарство, будівництво тощо. Тобто територіальні переваги в розташуванні того чи іншого району також можуть впливати на їх розвиток.

Отже, доходимо висновку, що територіальна структура Дніпропетровської області є нерівномірною за ступенем розвитку, тому необхідним є окреслення можливих заходів регулювання таких тенденцій із боку державних органів (у т. ч. органів місцевого самоврядування). Зокрема, із проведеного аналізу територіальної структури області видно, що заходи щодо диверсифікації господарства регіону є актуальними не тільки з позицій розвитку тих чи інших видів діяльності, а й з огляду на можливість коригування соціально-економічного стану його окремих територій. Цей аспект дасть змогу зміцнити потенціал регіону на «низовому» рівні, тобто рівні окремого міста чи району.

Але говорячи про диверсифікацію господарства територій області, слід зауважити, що переважна більшість населених пунктів, які відносяться до категорії слабкорозвинутих (Синельникове, Тернівка, П'ятихатський, Царичанський райони тощо) та аутсайдерів (Новомосковськ, Першотравенськ тощо) мають проблеми і в розвитку галузей спеціалізації (промисловість чи сільське господарство): так звані містоутворюючі підприємства, як правило, характеризуються високим ступенем зносу обладнання і потребують значних коштів для переоснащення з урахуванням сучасних потреб і додержання стандартів якості випущеної продукції. І все це не кажучи про можливість розвитку на таких територіях альтернативних видів діяльності. Тобто ключовою проблемою для міст і районів області з груп слабкорозвинутих та аутсайдерів є відсутність джерел фінансування потреб господарства, вирішення якої лежить у площині пошуку та залучення додаткових інвестицій в економіку.

Дослідження інвестицій в основний капітал засвідчує, що вони надходять в область нерівномірно: найбільше капітальних вкладень – Дніпропетровськ, Кривий Ріг та Дніпродзержинськ, в аутсайдерах, відповідно, – Магдалинівський, Солонянський, Синельниківський райони тощо. Тобто інвестори намагаються розміщувати свої кошти в ті напрями, де є більша віддача на вкладений капітал та менший ризик, а з попередніх досліджень відомо, що найбільша частка інвестицій, залучених областю, надходить у промисловість. Оскільки вищезазначені міста-лідери є промисловими гігантами регіону, то тенденція залучення додаткових ресурсів саме до них стає зрозумілою. Але виходить так, що додаткові кошти надходять на території з і без того високим рівнем соціально-економічного розвитку, надаючи ще більше можливостей щодо його покращання, а райони та міста, які дійсно потребують фінансової підтримки, є менш привабливими для інвестиційного капіталу з точки зору ризику вкладання та термінів повернення вкладених коштів, тому залучити додаткові джерела фінансування для них виглядає проблематичним.

На нашу думку, виникає необхідність перерозподілу надходжень інвестицій за територіальною ознакою: частина коштів, одержаних областю, може бути перерозподілена на користь тих територій, які потребують більшої фінансової підтримки, ніж території, до яких було залучено такі ресурси. Оскільки інвестори в питаннях розміщення коштів керуються тільки економічним інтересом, то, відповідно, цю функцію на себе повинна взяти держава. Під державою в цьому випадку ми розуміємо органи місцевого самоврядування, а саме обласну державну адміністрацію, оскільки в її розпорядженні знаходяться всі

території області, соціально-економічний стан яких впливатиме на загальнообласні показники, тому інтерес цього органу до проблеми додаткового фінансування слабкорозвинутих міст і районів є очевидним. Тобто в даному випадку доцільно говорити про проведення регіональної інвестиційної політики. Така політика, на нашу думку, повинна бути направлена на регулювання надходження інвестицій в територіальному контексті з метою фінансового вирівнювання територій регіону. А через інвестиційну складову органи місцевого самоврядування матимуть змогу впливати і на циклічні тенденції підконтрольних територіальних утворень: слабкорозвинуті міста та райони матимуть достатньо коштів для розвитку інших видів діяльності, через що їх система стане більш диверсифікованою, як наслідок, більш стійкою до кон'юнктурних коливань. Своєю чергою, міста-донори в пікові періоди розвитку матимуть менше «зайвих» коштів в обігу, що пом'якшить перехід на стадію спаду, тобто циклічні тенденції стануть більш передбачуваними з точки зору управління.

При цьому територіями-донорами для Дніпропетровщини слід визначити території найбільшого притоку інвестицій – це, як вже зазначалось, Дніпропетровськ (крім того, що він є найбільшим центром зосередження додаткових коштів, це ще й обласний центр, через який зручно проводити їх перерозподіл), Кривий Ріг та Дніпродзержинськ. До територій-реципієнтів (ті, які приймають кошти) віднесемо ті міста та райони області, які в табл. 2 віднесено до груп слабкорозвинутих та аутсайдерів (18 позицій). Оскільки інвестиційні потреби 18 територій неможливо порівняти з інвестиційними можливостями міст-лідерів, пропонуємо місцевим органам влади періодично (наприклад, щороку) визначати пріоритетні території такої інвестиційної підтримки і спрямовувати туди переважний обсяг фінансових ресурсів.

Щодо обсягів та напрямів інвестиційної підтримки, то пропонуємо такий алгоритм дій:

- 1) визначення сукупного обсягу інвестицій, що надійшли до кожного з міст-лідерів;
- 2) визначення по кожному з міст-лідерів частки коштів із цього обсягу, що підлягає перерозподілу як інвестиційна підтримка для інших територій;
- 3) визначення частки інвестиційної підтримки, яка припадає на кожен територію пріоритетного фінансування в поточному році.

Як приклад практичного використання даної рекомендації оберемо декілька територій для надання їм інвестиційної підтримки. Перевагу надамо районам-аутсайдерам (табл. 2), які потребують найбільшої допомоги: з метою підтримки оберемо три останні позиції з числа аутсайдерів (Першотравенськ, Криворізький та Синельниківський райони) та одну останню позицію зі слабкорозвинутих територій (Синельникове). Тобто для коригування ступеня розвитку територій області було обрано з «проблемних» груп ті райони чи міста, які займають у них останні позиції, а отже, їх фінансовий стан є найменш стійким. Органи місцевого самоврядування можуть періодично (пропонуємо щороку) переглядати склад територій-реципієнтів залежно від їх потреб та наявності інвестиційної пропозиції з боку міст-лідерів.

Інформація щодо сукупного обсягу інвестицій, спрямованих в економіку міст-лідерів, як правило, є відкритою для широкого кола користувачів і надається обласними статистичними службами. Інвестиційну пропозицію пропонуємо формувати в контексті коригування циклічних тенденцій територій-лідерів органами місцевого самоврядування. Так, щодо регулювання циклічності великих міст, зокрема Дніпропетровська

та Кривого Рогу (табл. 2), то воно повинно бути спрямоване на її згладжування (зрізання) у 2011–2013 рр., щоб не таким відчутним було падіння в 2014 р. Для Дніпродзержинська таке коригування доцільне лише в 2013 р. з огляду на більш плавну тенденцію розвитку. Тобто інвестиційна пропозиція буде надходити переважно від двох лідерів регіону. Коригування тенденцій територій-реципієнтів буде проходити індивідуально за кожним містом чи районом залежно від наявних потреб.

Висновки. Таким чином, результати ранжування територій Дніпропетровщини за інтегральним індексом розвитку свідчать про те, що близько половини (48,5%) його території – 17 з 35-ти адміністративних утворень – мають низький ступінь соціально-економічного розвитку, знаходячись у категоріях аутсайдерів (7 позицій) та слабкорозвинутих (11 позицій). Ключовою проблемою для міст і районів області з груп слабкорозвинутих та аутсайдерів є відсутність джерел фінансування потреб господарства, вирішення якої лежить у площині пошуку та залучення додаткових інвестицій в економіку. Виникає необхідність перерозподілу надходжень інвестицій за територіальною ознакою: частина коштів, одержаних областю, може бути перерозподілена на користь тих територій, які потребують більшої фінансової підтримки, ніж ті, до яких було залучено такі ресурси. Оскільки інвестори в питаннях розміщення коштів керуються тільки економічним інтересом, то, відповідно, цю функцію на себе повинна взяти держава. Під державою в цьому випадку ми розуміємо органи місцевого самоврядування, а саме Обласну державну адміністрацію, оскільки в її розпорядженні знаходяться всі території області, соціально-економічний стан яких впливатиме на загальнообласні показники. Тобто в даному випадку доцільно говорити про проведення регіональної інвестиційної політики. Така політика повинна бути направлена на регулювання надходження інвестицій в територіальному контексті з метою фінансового вирівнювання територій регіону. Щодо обсягів та напрямів інвестиційної підтримки, то пропонуємо такий алгоритм дій: визначення сукупного обсягу інвестицій, що надійшли до кожного з міст-лідерів; визначення по кожному з міст-лідерів частки коштів із цього обсягу, що підлягає перерозподілу як інвестиційна підтримка для інших територій; визначення частки інвестиційної підтримки, яка припадає на кожну територію пріоритетного фінансування в поточному році.

Література:

1. Архипенко С.В. Регулювання циклічності розвитку регіональних соціально-економічних систем : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.05 / С.В. Архипенко. – Дніпропетровськ, 2011. – 183 с.

2. Бабич Д.В. Стратегічне моделювання регулювання ступеня функціонування і розвитку економічних систем : дис. ... докт. екон. наук : спец. 08.02.03 / Д.В. Бабич. – К., 2002. – 500 с.
3. Чужиков В.І. Особливості сучасних регіональних економічних циклів / В.І. Чужиков // Стратегія економічного розвитку України. – 2004. – № 7. – С. 37–47.
4. Соколов М.О. Вдосконалення управління регіональним соціально-економічним розвитком в умовах транзитивної економіки : дис. ... докт. екон. наук : спец. 08.02.03 / М.О. Соколов. – Харків, 2006. – 451 с.
5. Долішній М.І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : [навч. посібник] / М. І. Долішній, Ю. І. Стадницький, А. Г. Загородній, О. Е. Товкан. – Львів: Інтелект-Захід, 2003. – 256 с.

Архипенко С.В. Региональная инвестиционная политика как инструмент выравнивания развития территорий области

Аннотация. В статье проведено ранжирование территорий Днепропетровщины по интегральному индексу развития, на основании чего определена необходимость корректирования территориальных диспропорций развития посредством привлечения инвестиций. Обоснована необходимость проведения региональной инвестиционной политики органами местной власти для перераспределения поступлений инвестиций по территориальному признаку. Предложен механизм привлечения дополнительных инвестиций к территориям-аутсайдерам с помощью ресурсов городов-лидеров через инструменты такой политики.

Ключевые слова: интегральный индекс развития, диверсификация, ранжирование, инвестирование, региональная инвестиционная политика, территории-доноры, территории-реципиенты.

Arkhypenko S.V. Regional investment policy as a tool of territories region leveling

Summary. This article presents the ranking of Dnipropetrovsk areas for integrated development index, based on what adjustments need identified regional disparities development by attracting investment. The necessity of regional investment policy by the local authorities to reallocation of investments on a territorial basis. The mechanism to attract additional investments in areas outsiders using resources leading cities through tools such policies.

Keywords: integrated code development, diversification, rankings, investment, regional investment policy, territory donor, recipient site.